

OKUMUŞ KADINLAR (1876)

Ahmet Vefik Paşa (1823-1891)

Genel bakış

Fransızca adı Les femmes savantes, Moliere'in 5 perdelik güldürüsüdür Paris'te ilk sahnelendiği zaman dindarlar karşı çıkmış, bütün basın aleyhinde yazılar yazmıştı. Ahmet Vefik Paşa tarafından Âlim Kadınlar (Okumuş Kadınlar) adı ile tercüme edilmiştir.

Kişiler

Krizalt: Zengin ve evin reisi, karısının sözünden çıkmayan kılıbık bir adamdır.

Trisoten: Bilgiçlik, alimlik ve şairlik taslayan, para düşükünü biridir. Okuduğu anlamsız şiirlerle ve kurduğu süslü cümlelerle etrafındaki kadınları etkilemeye çalışan fırsatçı bir insandır.

Filamint: Krizalt'in karısı, sert mizaçlı otoriter biridir.

Armande: Evin kızı, haset ve giçimsiz biridir. Yaşı oldukça ilerlemiş ve evlenememiştir. Kendisi bu durumunu evliliği düşünmediğini ve hayatını filozof olmaya adanmış olduğunu söyleyerek açıklamaktadır.

Hanriet: Evin diğer kızı, doğal ve açık sözlü biridir. Tek amacı Klitandr ile evlenmektir.

Arist: Krizalt'in arkadaşı, gerçeklerin açığa çıkmasında büyük yardımı olmuştur.

Beliz: Krizalt'in hiç evlenmemiş kız kardeşi, gramere oldukça meraklı ve bu konuda taviz vermeyen titiz biridir.

Klitandr: Hanriet'in aşığı, para için gerçekten sevdiği için evlenmek isteyen biridir.

Vadyüs: Diğer bir bilgiçlik, alimlik taslayan kişi, Trisoten ile yarış halinde olan biridir.

Nahviyyun: Hizmetçi, dil bilgisi kurallarına uymadan konuştuğu için evden kovulan biridir.

Lapin:, Trisoten'in uşağı

Jülyen: Vadyüs'ün genç uşağı

Konusu

Krizalt, kızları Armande, Hanriet, kız kardeşi Beliz ve karısı Filamint'in birlikte yaşamaktadır. Hanriet ve Krizalt'ın dışındaki diğer kişiler oldukça ukala tiplerdir. Annesi Hanriet'i, Trisoten adında ukala ve bilgiçlik taslayan bir adamla evlendirmek istemektedir. Trisoten okuduğu anlamsız şiirlerle ve kurduğu süslü cümlelerle etrafındaki kadınları etkilemeye çalışan fırsatçı bir insandır. Buna karşılık Hanriet ve Klitandr birbirini sevmektedir. Hanriet bu konuda babasının desteğini görünce annesi, halası ve kız kardeşi bu işe engel olmaya çalışırlar. Annesi, Trisoten'e duyduğu hayranlıktan dolayı kızını onu uygun görünce, Armande ve Beliz, Klitandr'a ilgi duydukları için iki aşığı ayırmak isterler. Ancak Krizalt'ın arkadaşı Arist, işlerin en karışık hale geldiği anda ortaya attığı sahte bir mektupla düğüm noktalarını çözüme kavuşturur. Bu mektuba göre Hanriet ve ailesi tüm mal varlıklarını kaybetmişlerdir. Getireceği çeyiz için Hanriet'le ilgilenen Trisoten bu haber üzerine kendi isteğiyle aradan çekilir. Trisoten'in gerçek yüzünü gören anne Filamint kızının mutluluğunu görmek istediğini söyleyerek sevenlerin birbirlerine kavuşmasına engel olmaz.

Evliliğe Engel Olmak İsteyenler Hanriet kız kardeşi Armande'ye Klitandr ile evlenmeye karar verdiğini belirtir. Armande kız kardeşini bilgeliği seçerek kendinin bilim ve kültür üzerinde uğraş vermek yerine evliliği tercih etmesi için onu azarlayıp sonra da ona Klitandr'ın eskiden kendisini sevdiğini ve hala kendisine karşı aşkı olduğunu ifade eder. Klitandr, Armande'ye bunun doğru olmadığını bildirir; Armande'nin kendine karşı çok soğuk davranışının ona karşı olan aşkıdan kendini soğuttuğunu açıklar ve şimdi Hanriet'e aşık olduğunu bildirir. Bunun üzerine Armande gayet küskün olarak yanlarından ayrılır. Hanriet, Klitandr'den ailesi içinde hakim rol oynayan annesi Filamint'e gidip onu bu evliliğe rızasını vermesini sağlamaya çalışmasını tavsiye eder. Klitandr bunu için Filamint'i ve yaptıklarını pohpohlayıp ondan bu rızayı alması gerektiğini bilmektedir ama annesinin kültürel ve bilimsel çalışmalarını çok saçma ve değersiz bulmaktadır ve bu düşüncelerini ondan gizleyemeyeceğinden de emindir. Önce Hanriet'in halası Beliz'i görür ve Klitandr, onunla konuşarak, onun dolayısıyla aileye Hanriet ile evlenmesinin uygun olacağını gösterme imkânı sağlayacağını düşünür. Fakat Klitandr'ın evlilik konusunda bu konuşmalarını Beliz yanlış olarak değerlendirir ve Klitandr'nin biraz kapalı olarak kendine flört yaptığı sanısına kapılır. Bu nedenle Klitandr'ın kendisinden Hanriet ile evlenmek için destek istediğini anlamazlıktan gelir.

Hanriet'e Gelen Yardım

Arist, Klitandr ile konuşmaktadır ve destek sağlayacağına dair ona teminat verir. Arist sonra Hanriet'in babası Krizalt ile konuşmaya gider. Bu konuşmada hemen konuya geçer ve Klitandr'in Hanriette ile evlenmesi için Krizalt'ın rıza vermesini istediğini ona bildirir. Bu sırada Beliz araya girerek bunun doğru olmadığını ve Klitandr'in kendini sevdiğini söyler. Arist bunun üzerine Beliz'i alaya alır ve yıllardır kendisi ile evlenmek isteyen talipleri olduğu yalanını tekrarladığını ona söyler. Beliz buna kızıp ayrılır. Krizalt, kızının Klitandr ile evlenmesine muvafakat edeceğini bildirir. O zaman Arist, Krizalt'a karısı ile bu konuyu konuşmasını tavsiye eder. Krizalt bu konunun karısı ile danışma gereken bir konu olmadığı söyler ve bu aile içinde sadece kendisinin kararlarının yürüdüğünü bildirir. Fakat bunun boş bir laf olduğu çok geçmeden anlaşılır. Krizalt, karısına çalışmalarına verdiği gayet büyük dikkatin ve Trisoten'in dediklerine ve nasihatlerine verdiği gayet yüksek önemin kendini hatalı davranışlara yönelttiğini hatta sağduyudan bile uzaklaştırdığını söyler. Fakat bu kesin kararlı davranışına rağmen karısı ile kızları Hanriet'in evlenmesi konusuna girer ve yine yumuşak davranışları ortaya çıkar. Karısı Filamint, kızının evlenmesinin uygun olduğu fikrine katıldığını bildirir ve kesinlikle onun için çok uygun bir koca bulduğunu açıklar; bu Trisoten olacaktır. Krizalt buna nasıl bir yanıt vereceğine şaşırılmış olarak düşünmekte iken karısı ona konuşma fırsatı tanımayıp hemen yanından ayrılır. Arist geri döndüğünde Krizalt'e bu şahsiyet zayıflığını itiraf eder ama Krizalt, Arist'e gelecekte daha katî kesin kararlar vereceğine ve bundan sonra karısı karşısında yumuşak kılıbık bir kişi olarak kararsız kalmayacağına söz verir.

Etkilemeye Çalışmak

Okumuş kadınların kültürel bilimsel toplantısı için bir araya gelinmiştir. Trisoten bu toplantıda konuşması ile onları hem eğitmekte hem de eğlendirmektedir. Hanriet bu salona girer ve annesi Filamint onu orada kalıp Trisoten'in kendi şiirlerini okumasını dinlemesinde ısrar eder. Vadyüs adlı diğer bir alim de gelmiştir. Trisoten ve Vadyüs bilgeliklerinden dolayı çok aşırı şekilde birbirlerine iltifatlar yağdırmaya başlarlar. Fakat Vadyüs yazarı belirtilmeyen bir anonim okunmasından sonra bu şiiri gayet ciddi olarak tenkit eder. Bu şiirin Trisoten tarafından yazıldığı gerçeği ortaya çıkınca iki bilge birbirlerine çok şiddetli bir sözsöz çatışmaya girerler. Filamint, Hanriet'in salonda kalmasında niçin ısrar ettiğini açıklamaya başlar. Hanriet'in Trisoten ile evlenmesine karar verdiğini herkese ilan eder. Armande kız kardeşini bundan dolayı tebrik eder ve ona çocukların annelerine mutlaka itaat etmelerinin vazgeçilmez bir prensip olduğunu hatırlatır. Bu sefer Krizalt salona girer ve Hanriet'in Klitandr ile evlenmesinin gerektiğini ısrarla bildirir. Hanriet buna çok sevinir. Fakat okumuş kadınlar bundan hiç memnun olmamışlardır.

Gerçek neden

Armande kız kardeşinin talibi Klitandr'i azarlamakta iken Klitandr ona niçin kendisinden nefret ettiğini sorar. Armande kültürel ve bilimsel çalışmaları sırasında ondan uzaklaşmasına rağmen Klitandr'in kendisi ile platonik olarak aşkın devam ettirmemesiyle Klitandr'in kendine ihanet ettiğini düşündüğünü bildirir. Filamint bu konuşma arasına girerek Hanriet'in Trisoten ile evlenmesinde ısrar ettiğini tekrar açıklar ve konuşmayı son verir. Trisoten de gelir ve Klitandr'e bilimsel çalışmanın ne kadar değerli olduğuna dair uzun bir konuşma yapar. Vadyüs'dan bir mektup gelmiştir ve bu mektupta Vadyüs, Filamint'yi Trisoten'in tek maksadının ailenin kızı ile evlenip ailenin parasını yemek olduğunu ikaz etmektedir. Filamint bu mektuba hiç aldırmaz ve düğün merasimin yapmak üzere bir noteri evine davet eder. Bunun haberini alan Krizalt karısının planlarını karşı gelmek için kendisi bir diğer noter bulup evine getirmek için oradan ayrılır. Hanriet, Trisoten ile özel olarak tek başına görüşür ve ona kendisi ile evlenme isteğinden vazgeçmesi için yalvarır. Fakat Trisoten bu yalvarmaya aldırmaz ve kıza çok derin bir aşkı olduğunu ifade eder. Krizalt, Nahviyyun ile birlikte gelir ve kendisini ailesinin reisi olduğunu tekrarlar ve bu nedenle isteklerine itaat edilmesi gerektiğini belirtir. Fakat Filamint ve okumuş kadınlar ile gelirler ve evliliği resmen tasdik için bir noter de getirmişlerdir. Noter damadın kim olduğunu açıklamalarını ister ama karı ve koca değişik isimler verirler. Nahviyyun bu halde aile reisi olan Krizalt'e uyulması gerektiğinde ısrar eder. Tam bu sırada koşarak Arist gelir ve herkesi şoke eden bir yeni haberi herkese duyurur. Bu habere göre uzun zamandır mahkemelik olan bir aile borcunun ödenmesi için hakim kararı çıkmıştır ve ailenin hemen bu meblağı ödemesi gerekmektedir. Ama bu büyük borç ödenirse ailenin mali vaziyeti çok bozulup aile fakir düşecektir. Bu haberi duyan Trisoten artık Hanriet ile evlilik yapmak istemediğini söyler ve sonra da evlilik anlaşmasını imzalamaktan kaçınır. Hanriet ile evliliği sırf onun parası için yapmak istediğini de itiraf eder. Buna Filamint gayet çok öfkelenir. Ama ortalık biraz rahatlayınca geri gelen Arist daha önceki haberinin doğru olmadığını ve sırf Trisoten'in sahtekarlığını ortaya çıkartmak için uydurulan bir kurnazlık olduğunu itiraf eder. Klitandr ile Hanriet'nin evlenme töreni ile sona erer.

Tema

Görünüşe Aldanma

Görüntüye aldanarak gerçek âşıkların önüne durmamak gerekir. Her şey görüldüğü gibi değildir. İnsanlar sadece konuşma şekillerine ve fiziki özellikleriyle değerlendirilmemelidir. Bilgiçlik taslayarak ve sahte bir kibarlıkla doğrallıktan uzaklaşılabilir.

Karakter Analizi

Armande

(Kıskanç)

Karakter

Armande kıskanç ve geçimsiz biridir. Hanriet'in Klitandr ile evlenmesine sürekli karşı çıkar. Oldukça ukala olan Armande, yaşı geçmiş ve hiç evlenmemiştir. Kendini okumaya adanmış filozof olacağını dile getiren, evliliği küçümseyen bir karakterdir.

Kişiler Armande kardeşi Hanriet ile konuşarak onu evlilikten vazgeçirmeye çalışır. Armande, Klitandr ile de diyalog halindedir. Çünkü önceden aralarında bir ilişki olmuştur. Armande, annesi Filamint'le konuşarak bu evliliğe engel olmasını sağlamaya çalışır.

Aktivite Armande genellikle kendini okumaya adanmıştır. Klitandr ile kardeşi Hanrite'nin evliliğe engel olmaya çalışır. Okumuş kadınlar kültürel bilimsel toplantılarına katılır.

Kıskanç Armande, kız kardeşi Hanriet'in Klitandr ile evlenmesine engel olmak ister. Çünkü Klitandr'ın kendisine ilgisi olduğunu düşünür. Bu yüzden kardeşini bu evlilikten vazgeçirmeye çalışır ve Klitandr'ın kendisini sevdiğini söyler. Armande-Zihninizin iyileştirilemediğini görüyorum, evlilik fikri ne kadar aptalca. Ama bize bildirin, lütfen, kimi almayı düşünüyorsunuz? En azından amacınız Klitandr olarak ayarlanmamış. Hanriet-neden o olmamalı? Haktan yoksun mu? Bu düşük bir seçim mi? Armande- Hayır, ama dürüst olmayan biri başka birini severken onunla evlenmen doğru olmaz, çünkü Klitandr benim için iç çekti.

Çıkarıcı Armande, sırf Hanriet ile Klitandr evlenmesin diye annesini Hanriet'e karşı kışkırtır. Çünkü Klitandr onunla evlenmelidir. Suçlayıcı tavırlarla Filamint'e Hanriet'i kötüler. Armande- Size en azından bir iltifat borçluyduk, ve bu küçük hanımefendi sizi dinlemeyip kendi istediği biriyle evlenme niyetindedir. Filamint-Ona, tüm isteklerinin hesabını sorcağım , babasını kandırabilse bile bu evde kimin kurallarının geçtiğini göstereceğim.

Klitandr (Aşık)

Karakter Klitandr, Hanriet'e aşık, açık sözlü, sadık biridir. Hanriet'in zenginliği umrunda değildir. Onu gerçekten sevdiği için evlenmek isteyen iyi kalpli biridir.

Kişiler Klitandr, Hanriet ile sürekli iletişim halindedir. Evlenebilmek için çareler ararlar. Klitandr, Hanriet'in ablası Armande ve annesi Filamint ile de konuşarak kendini onlara anlatır. Hanriet'e olan duygularını Krizalt 'a anlatarak evlenmeleri için onayını alır.

Aktivite Klitandr Hanriet ile görüşerek evlilik yolları arar. Armande, Klitandr'nin hala kendisine aşık olduğunu düşünsede bu doğru değildir. Bu durumu kendisine açıklar. Evlilik onayı almak için Krizalt'a gider ve derdini ona anlatır.

Aşık Klitandr, Hanriet'i çok sever ve onunla evlenmekten başka bir arzusu yoktur. Hanriet'in halası Beliz'e rastlar ve ona Hanriet'e olan duygularını açıklar. Her ne kadar Beliz bu duyguları kendisi için anlansa da Klitandr, Hanriet'ten bahsetmektedir. Klitandr- Hanımefendi sizinle konuşabilmek için ne güzel bir fırsat, mutluluğumu sizinle paylaşmak isterim. Beliz- Ah! ne güzel, ruhunu bana çok fazla açmaya dikkat et. Kendi iyiliğin için gözlerini benden uzak tut, ve bana başka bir dilde, evimde hor görüldüğü arzularınızı açıklamayın. Ama bilmeme izin ver. Klitandr- Kalbim çarpıyor, Hanriet, hanımefendi beni büyüleyen kişi ve iliklerime kadar onu seviyorum, güzelliğine duyduğum sevgiyi ikiye kattım.

Cesur Klitandr, Filamint'ten destek görmeyince Hanriet'in babası Krizalt ile görüşmeye karar verir. Çünkü Krizalt'ın onayını alırsa evlenmeleri kolaylaşacaktır. Klitandr-Desteğiniz olmasaydı efendim, mutsuz olurum. Hanımefendi benim dileklerimi reddetti ve uyardı. Onun kalbi Trisoten'den yana, onun damadınız olmasını istiyor. Krizalt-Neden bu Trisoten'i istiyor? Klitandr-Onun bilgicliği, şairliği onu üstün gösterir ve bu akşam bu evliliği yapmak istiyor. Krizalt- Bu akşam mı? Klitandr-Evet bu akşam. Krizalt-Ben bu evliliği engelleyeceğim ve ikinizin evlenmesi için yardım edeceğim.